

Tuomiokirkko vs. Turun linna – Tekstivastine

Video katsottavissa osoitteessa <https://youtu.be/mvrMzxDiYBc>

Tämä tekstivastine on jaettu kolmeen osaan selailun helpottamiseksi

Osa 1.

Video alkaa mukaansatempaavalla alkupätkällä, joka muistuttaa toimintaelokuvan traileria. Alussa esitellään toisistaan mittaa ottavat Turun maamerkit, Turun tuomiokirkko ja Turun linna, ja niiden oppaat. Taustalla soi jännittävää tunnelmaa luova musiikki.

Turun tuomiokirkon torni nousee ylväänä kaupungin ylle. Tumma hahmo juoksee tuomiokirkon portaita ylös. Tummatukkainen, mustaan jakkupukuun ja valkoiseen kauluspaitaan pukeutunut opas poseeraa kirkon pääsisäänkäynnin edessä, kädet puuskassa, toinen jalka tasanteella ja toinen alempana portaalla. Opas hymyilee itsevarmasti. Kamera leikkaa tuomiokirkon sisälle, jossa opas osoittaa etusormellaan oikeassa kädessään olevaa tuomiokirkon pienoismallia kasvot väentyneinä jonkinlaiseen hymyyn. Liike pysähtyy, tausta oppaan takana muuttuu harmaaksi ja ruutuun ilmestyy oranssilla värillä Tuomiokirkon kellotaulun ääriviivat sekä oppaan nimi: ”Eeva-Kaisa Ahlamo”.

Turun linna seisoo ylväänä Turun sataman liepeillä. Yhdellä esilinnan tummanharmaista katoista liehuu sininen lippu, johon on keltaisella kuvattu tyylitelty M-kirjain. Linnan epätasaista, erikokoista ja -värisistä kivistä muurattua seinää peittää vaalea päällyste vain osittain. Linnan sisällä, suuren ikkunan edessä seisoo hattupäinen hahmo, opas, joka kävelee kohti ikkunaa, astuu oikealla jalallaan ikkunan edessä olevalle korokkeelle ja kohottaa oikean nyrkkinsä itsevarmasti ilmaan. Seuraavaksi parrakas, mustaan lierihattuun ja aurinkolaseihin sonnustautunut opas syö jäätelöä. Sitten valkokukkaisten puiden edessä opas kumartaa hatu kädessään kameralle. Ruskeasankaisten silmälasien takana hänen kulmakarvansa kohoavat koomisen ylös kohti kaljua päänahkaa. Juuri kun opas on kohottanut hattukätensä takaisin ylös, kuva pysähtyy ja tausta muuttuu harmaaksi. Linnan punertavat ääriviivat ilmaantuvat kuvaan ja niiden päälle valkoisella oppaan nimi: ”Bengt Selin”.

Ruutu jakaantuu kahtia: vasemmalla puolella on Turun tuomiokirkko sinistä taivasta vasten ja oikealla puolella Turun linna, taustallaan satama. Kuvien päälle laskeutuvat suurella fontilla kirjoitetut tekstit: oranssilla ”Tuomiokirkko” ja punaisella ”Turun linna”. Tekstien laskeuduttua paikalleen tausta yhtäkkiä tummenee mustaksi ja keskelle isketään keltaisella teksti ”VS.” Tekstien laskeutuessa musiikki kapuaa huippukohtaansa ja päättyy kärkevään lyöntiin.

Kesäinen Turku lintuperspektiivistä. Tuomiokirkon torni nousee näyttävänä maamerkinä korkealle siniselle taivaalle. Sen yläpuolella on valkoisella teksti ”Turku”. Kamera hyppää lähemmäs tuomiokirkkoa ja tarkentaa lopulta tuomiokirkon kelloon. Taustalla soi reipas musiikki.

”Tervetuloa tänne Turun tuomiokirkkoon, Suomen kansallispyhäkköön”, Tuomiokirkon opas, Eeva-Kaisa Ahlamo, toivottaa. Hän seisoo tuomiokirkon pääoven edessä.

”Turun tuomiokirkko on maamme vanhimpia rakennuksia”, Ahlamo selittää. Kamera palaa tarkastelemaan kirkkoa kauempaa ilmasta. ”Se on Turun kuuluisin rakennus ja kulttuurihistoriallisesti...”

”No kuules nyt!” ärtynyt ääni keskeyttää. Kuva Turun linnasta tunkee ruutuun tönäisten tuomiokirkon pois tieltään. Kuuluu vinyylilevyn vinkaisua muistuttava ääni ja musiikki vaihtuu rauhalliseen hovimusiikkiin. Linnan sisäpihalla seisoo videon alussa nähty parrakas, linnan asukkaalle sopiviin hienoihin vaatteisiin ja punasulkaiseen lierihattuun pukeutunut opas, Bengt Selin. ”Kyllähän meidän Turun linna on myös tunnettu,

ellei jopa tunnetumpi”, Selin toteaa puhettaan venyttäen, kädet lanteilla. Kohottaen kulmiaan ylimielisesti hän jatkaa: ”Ja sitä paitsi Tuomiokirkkohan vihittiin käyttöön vasta vuonna 1300. Sillonhan tää linna oli jo pariikyt vuotta vanha.” Hän viittaa oikealla kädellään taakseen kohti Linnan sisäänkäyntiä.

Ahlamo seuraa selostusta kasvoillaan epäuskoinen ja hivenen pahoinvoiva ilme. ”No kyllä tällä paikalla oli kirkko jo ennen ku tää on tuomiokirkoksi vihitty”, hän puhkuu ja läpsäyttää kämmenellään Tuomiokirkon seinää. Musiikki vaihtuu takaisin aiempaan, Tuomiokirkon taustamusiikkiin. Näkökulman vaihdeltaessa kirkosta linnaan ja takaisin myös taustalla kuuluva musiikki vaihtuu.

”Ei tästä edes tiedetä milloin tähän on alettu rakentaa.” Ahlamo heilauttaa käsiään tuohtuneena.

”Sitä paitsi keskiajan lopulla me oltiin jo aika lailla tämän kokoisia.” Hän hymähtää ja taputtaa ylpeänä kirkon seinää. ”Hah. Teillä vasta uudella ajalla laajennettiin kunnolla.” Ahlamo heilauttaa sormellaan pilkallisesti. Sitten hän kohauttaa päätään vähättelevästi ja kurtistaa kulmiaan, hymyn pudotessa uhkaavaksi viiruksi.

Linnassa Selin haukottelee tylsistyneesti. Ahlamon väitteisiin hän vastaa hymähdellen.

”Niin, niin. Hei, mut tää on rakennettu saarelle. Meidän piti odottaa muutama vuosisata maan kohoamista ennen kuin voitiin rakentaa tämä esilinna”, Selin selittää rauhallisesti kuin puhuisi erityisen itsepäiselle lapselle, hymyillen ja painottaen sanomaansa käsillään.

”Kyllähän nykyään meidän linna on paljon, paljon isompi kuin teidän pikku pytinki.” Selin nousee istumaan yhdessä linnan seinien lukuisista syvennyksistä, asettaa sulkahattunsa viereensä ja levittää kätensä demonstroidakseen linnan kokoa. Kamera nousee taas lentoon linnan kattojen ylle kuvaamaan ensin koko linnaa ja sitten tarkemmin linnan sisäpihan puoleista tornia.

”Meillä on neliöitä jotain 17 000 ja oisko nyt 66 000 kuutiometriäkin tilavuutta. Ja sitä paitsi teidän toihan on rakennettu monta kertaa uudelleen”, Selin muistuttaa nyökäten kameraan päin.

Kuva siirtyy taas Tuomiokirkon luo. Ahlamo seisoo noen tummentaman tiiliseinän edessä. Hänen oikealla puolellaan on musta rautaovi, johon on kiinnitetty kaksi valkoista kylttiä. Toisessa lukee ”Sprinklerikeskus” ja toisessa ”Paloilmoitin”.

”Tuomiokirkossa on ollut monta tulipaloo!” Ahlamo huudahtaa vihaisesti. Hän heilauttaa kättään ruudun vasempaan laitaan, johon ilmestyy vaalealle taustalle joukko vuosilukuja ja päivämääriä.

”Kirkko on itse asiassa palanu yli 30 kertaa, mutta aina se on silti rakennettu uudelleen. Ja vieläkin se seisoo täällä Unikankareen kummulla.” Ahlamo läimäyttää kädellään kirkon seinää puolustavasti. Kamera nousee hetkeksi ilmaan tarkastelemaan kirkkoa kauempaa ja palaa sitten tiiliseinän luo.

Ahlamo tuhahtaa halveksivasti. ”Montaks kertaa linna on palanu?” hän kysyy kärkevästi. ”Hyvinpä ootte Turkua puolustanu ku kirkko on palanu useammin kuin linna.” Linnassa Selin pyörittää sulkahattua kädessään päätään puistellen.

”Vaikka toki aika monta niistä tulipaloista on ollu salaman sytyttämiä”, Ahlamo mutisee katsoen kaikkialle muualle paitsi kameraan.

”Meillä on sentään syöty paljon paremmin”, Selin naurahtaa. Hän pyöräyttää kättään ylöspäin ja nostaa kulmiaan merkitsevästi. ”Teil on ollu vaan sitä kuivaa ehtoollisleipää. Meillä on verotuloilla ihan mässältytäällä.” Selin levittää käsiään linnan tyhjässä salissa.

”Ja täällä on ollut pöydällä vaikka joutsenia, riikinkukkoja, hienolta näyttävää illuusioruokaa ja vaikka mitä”, Selin kertoo kameran tutkaillessa linnaan lavastettua ruokailutilannetta, jossa valkohattuinen kokki

kertoo veitsi kädessään pöydän antimista. Pöydällä seisoo kruunupäinen riikinkukko ja 'elävä' kani, joka yrittää paeta pöydältä. Hienosti pukeutunut Katariina Jagellonica kohottaa viinilasiaan. Hänen vieressään hänen miehensä Juhana-herttua kurottua kohti jotain pöydän antimista. Pöytä on kukkuroillaan kaikenlaisia annoksia, ja sen keskellä on hieno kukka-asetelma.

"Juhana-herttua ja Katariina Jagellonica, niin katsokaa nyt miten hyvin he söivät täällä", Selin kehottaa viitaten pöydän ääressä istuvaan seurueeseen. "Ja sitten Juhanan veli Eerik, joka oli täällä vankina, niin hänen seurueelleen tarjottiin näin hyvin ruokaa." Kuvan päälle ilmestyy ensin pitkät listat ruokia, joita Katariina Jagellonica ja Juhana-herttua söivät, ja sitten toinen lista, jonka otsikkona on "elokuun 1570 muonat". Listaa ei ehdi lukea ennen kuin kuva taas vaihtuu.

"No se kuiva ehtoollisleipä on aina taannut ihmisille sielunravintoa", Ahlamo mutisee kädet puuskassa. Hän osoittaa vasemmalla kädellään kohti takanaan seisovaa alttaria, jota koristavat valkoinen liina sekä kynttelikköjen ja kukkamaljakoiden ympäröimä risti. Altтарin yllä kohoaa suuri alttarimaalaus.

Kamera palaa Turun linnaan, hämärään saliin, jossa Juhana-herttua seurueineen on jähmettynyt ikuisen aterian äärelle. Selin seisoo etualalla hieman kauempana pöydästä.

"Niin, ja eihän meillä oo edes syöty kaikkia näitä eläimiä. Meillähän on ollu jopa marakattiapina lemmikkinä, ja kanarialintuja täällä on ollut," Selin muistuttaa viitaten kädellään paksuun punaiseen verhoon, josta roikkuu kuin roikkuukin punamustiin vaatteisiin puettu marakatti. "Ja onhan meillä jopa Suomen ensimmäinen havainto pelikaanista, teillä on vain noi naakat." Hän tuhahtaa halveksivasti.

"Eihän tuomiokirkkoa voi kuvitella ilman naakkoja!" Ahlamo huudahtaa pöyristyneenä. Hän seisoo pääkuorissa alttarikaiteen edessä kädet lanteillaan. Kamera siirtyy lähemmäs, kun Ahlamon ilme muuttuu ilkkuriseksi. Taustalla soi hetken juonikas musiikki.

"Mutta keitä kuuluisuuksia teillä on käynyt?" Ahlamo kysyy teeskennellyn viattomasti. Hän hieroo leukaansa mietteliäästi ja hymyilee sitten kuin tietäisi jo voittavansa tämän vertailun.

Selin ei ole Ahlamon vihjailuista moksiskaan. "Voi niitä on riittänyt", hän virnistää heilauttaen kättään huolettomasti. "Meillähän on käynyt melkein kaikki Ruotsin kuninkaalliset ihan keskiajasta tähän päivään asti. Mainittakoon vaikka Eerik Pommerilainen, Albrekt Meckenburgilainen..." Selin listaa käsiään levitellen. Hän miettii hetken ja lisää: "Kustaa II Aadolf, sehän kävi useastikin täällä."

Selin irvistää, kun hänen mieleensä muistuu eräs ikävä seikka. "Toki kerran hänen vierailullaan pälinna paloi, mutta..." Selin mutisee väännellen käsiään hermostuneesti. Hän ei oikein kehtaa katsoa suoraan kameraan vaan kurkkaa sen sijaan ulos oikealla puolellaan olevista ikkunoista.

"Niin ja sitten kaikki noi Vaasa-kuninkaat tietenkin eli Kustaa ja pojat", Selin kertoo innokkaasti yrittäen peittää äskeisen epävarmuuden. Hän heiluttaa etusormeaan tietävästi kameran suuntaan. "Eli Juhana ja Eerik XIV perheinehän..."

Kirkossa Ahlamo kuuntelee tarkkaavaisena, valmiina tarttumaan kiinni Selinin sanoihin.

"Hah, hah!" Hän keskeyttää osoittaen sormellaan kuin olisi juuri saanut Selinin kiinni itse teossa.

"Teillä ne ovat ehkä käyneet, mutta meillä ne on täällä vielä edelleen", Ahlamo kertoo ylpeästi, itsetyytyväinen hymy huulillaan. Hän seisoo yhdessä kirkon hämäristä sivukappeleista. Hänen kätensä lepää tumman sarkofagin jalalla, joka seisoo vaalean kivipaaden päällä. Sen eteen on tuotu suuri kukkakimppu.

"Tässä muun muassa se äsken mainitsemasi Eerikin vaimo, Kaarina Maununtytär. Hän nukkuu ikuista untaan täällä sarkofagin sisällä", Ahlamo kertoo. Kamera kääntyy katsomaan sarkofagia. Hämärässä kappelissa, jota valaisee lähinnä suurten lasimaalattujen ikkunoiden läpi siivilöityvä päivänvalo, on vaikea

erottaa sarkofagista muuta kuin sen suurpiirteiset ääriviivat ja sen päälle asetettu tupsureunainen tyyny, jolla lepää suuri kultainen kruunu.

Linnassa Selin nojaa alakuloisesti ikkunalautaan. Hänen edessään ovat ikkunan rautaiset kalterit. ”No joo, onhan meilläkin jotain jälkiä heistä”, hän mutisee ja rapsuttaa ikkunalaudan puupintaa, päättään vasempaan nyrkkiinsä nojaten.

Osa 2.

”Onhan meillä täällä vaikka keitä muitakin!” Ahlamo huudahtaa. Hän on siirtynyt Kaarina Maununtyttären sarkofagin luota toiseen hämäärään sivukappeliin, jossa korkealla paadella seisoo kaksi hienosti pukeutunutta veistosta. Toisella heistä on komeat viikset ja yllään sotisopa miekkoineen, ja toinen on pukeutunut koristeelliseen mekkoon.

”Turun tuomiokirkkohan toimi Turun hautausmaana 1700-luvun lopulle asti. Tässä esimerkiksi ”Pohjolan lumiaura” Åke Tott, joka taisteli kiivaasti 30-vuotisessa sodassa”, Ahlamo selittää. Kamera kurkkaa tarkemmin veistospariskuntaa.

”Sieltä on toinenkin sotasankari, Torsten Stålhandske, tuolla käytävän päässä.” Ahlamo osoittaa vasemmalle eteen. Kamera kääntyy Ahlamon viitoittamaan suuntaan, jossa korkean rautaisen ristikkoaidan portti heilahtaa auki mahdollistaen pääsyn hämäärään sivukappeliin, jonka holvikatto on maalattu tummansiniseksi yötaivaaksi. Ahlamo astelee portista sisään ja suoraan korkealla kivipaadella lepävään metallisen sarkofagin luokse. Hän asettaa kätensä kivipaadelle ja toteaa: ”Hänhän toimi hakkapeliittojen eli ratsuväen päällikkönä sodassa.”

”Harmittaa oikein, että hakkapeliitat tunnetaan nykyään lähinnä Nokian talvirenkaista”, Ahlamo tuhahtaa halveksiva ilme kasvoillaan. Hän kääntää katseensa sarkofagin puoleen. ”Ratsuväkeä sen olla pitää. Hakkaa päälle! Ja niin päin pois.” Ahlamo nyökkää läimäyttäen kivipaatta kädellään. Hän kurkkaa vielä lähempää yhtä kappelin kahdesta haarniskasta.

”Turun porvareita täällä on myös liuta. Tuttuja nimiä vieläkin elinvoimaisista suvuista. Ja keskiajaltakin tietysti Viipurin pamauksesta tunnettu Knut Posse. Uudelta ajalta sitten vaikka piispa Iisak Rothovius, joka sai aikaan julmetusti uudistuksia, mutta myös haukkui suomalaisia barbaareiksi ja skorpioneiksi, ja arvosteli turkulaisia kiihkeästi siitä, että he jauhoivat tuulimyllyissä viljaa pyhäisiin”, Ahlamo listaa samalla, kun ruutuun ilmestyy vuorotellen kuvia eri puolilta kirkkoa löytyvistä nimistä mukaan lukien Knut Posse ja Viipurin pamausta muisteleva muistolaatta.

Linnassa ikkunalautaan nojaileva Selin huokaa syvään ja riisuu silmälasinsa voidakseen hieroa kasvojaan turhautuneesti. Kamera palaa vielä hetkeksi tarkastelemaan Tuomiokirkon kirkkosalia pannen merkille korkeat tähtiholvit, koristeellisen saarnastuolin ja upeat urut salin länsipäädystä, ja hyppää sitten linnaan, jossa Selin seisoskelee kädet puuskassa tiiliseinään jätetyssä oviaukossa.

”No meillä ne kävi elävänä”, Selin niiskauttaa. ”Ja onhan meillä käynyt myös kaupungin porvareita, kuten Innamaat useesti. Onhan meillä ollut talonpoikia täällä vankeinakin, kuten esimerkiksi Jaakko Ilkka.” Kamera tarkentaa pieneen, tiiliseinään kiinnitettyyn laattaan, jossa lukee isoilla kirjaimilla ”Ilkan koppi. Ilkkas Fångelse.”

”Ja oli meilläkin ihan oma hautausmaa. Ei me laitettu mitään ruumiita tonne lattian alle mätänemään”, Selin huomauttaa ovenraosta. Hän on kääntynyt ympäri ja puhuu nyt alas vankikoppiin. ”Toki ollaan me joskus haudattu jotain ihmisiä tonne pihalle, mut se on ollut piirityksen aikana, kun ei ole päässyt muurista ulos.”

”Mutta meille haudattiin ne silmäätekevät”, Ahlamo intää. Kamera seuraa hänen varjoaan, joka heijastuu hämärässä kammiossa olevalle, kohokuvioin koristellulle hautakivelle, ja astuu sen jälkeen kauemmas. ”Keskiaikaisia piispojakin on tietysti useita. Hehän olivat keskiajalla Suomen rikkaimpia miehiä”, Ahlamo muistuttaa innokkaasti suuren harmaan hautapaaden vierestä.

”Sitä omaisuuden määrää...” hän ylistää haaveilevasti. Kamera siirtyy lähemmäs kiinnostuneena, kun Ahlamo pääsee kunnolla vauhtiin. Into kasvoillaan hehkuen hän kertoo: ”Verotuloina saatavaa kymmenysviljaa ja nokkaverotuotteita riitti. Ja siihen vielä lamput ja maanomistuksen kaupan päälle. Ja kyllä huomattiin, kun piispa kulki sotilaidensa kanssa! Heillähän oli oma armeija keskiajalla.”

Ahlamon selittäessä hänen takanaan olevaan hautakiveen ilmestyy käden varjo, joka tekee pilkallisia suunaukomisliikkeitä.

”Niin ne katoliset piispat...” Selin sanoo puhettaan venyttäen, avaten ja sulkien kättään kuin linnun nokkaa puheen tahtiin.

”Joo olihan heillä se linna, mutta sehän purettiin. Ja arvaa, missä ne tiilet on nykyään. Niistähän rakennettiin meidän renessanssikerros!” Vahingoniloinen hymy leviää Selinin huulille ja hän koputtaa vieressään olevan ikkunasyvennyksen seinää. Kamera astuu taaksepäin paljastaen suuren salin, jonka keskellä on pitkä ruskea pöytä. Salin katto näyttää siltä kuin joku olisi liimannut sen täyteen puisia taulunkehyksiä. Salin vaaleita seiniä koristavat maalaukset ja yhdessä nurkassa on suuri takka. Takan vieressä on puinen piano. Selin seisoo yhdessä kolmesta näkyvästä ikkunasyvennyksestä, joista tulevaa valoa täydentävät katosta roikkuvat lamput, jotka muistuttavat lasipurkkiin vangittuja tulikärpäsiä.

”Renessanssiaikahan oli juuri meidän kulta-aikaa, mutta ei teidän”, Selin muistuttaa. Hän astelee pöydän päähän käsiään levitellen. Taustalla alkaa soida reipas jazzmusiikki. Kamerasta katsoen toiseen päähän pöytää pysähdyttyään Selin nostaa käsivartensa ylös kuin kantaisi kahta näkymätöntä tarjotinta ja toteaa painokkaasti: ”Kirkon mahti ja valtahan romahti, mutta meillä sei oli kulta-aikaa.”

Puhallinsoittimien menevä konsertto jatkuu taustalla, kun Selin siirtyy yhteen ikkunasyvennyksistä. Leveän ikkunalaudan jatkeena on molemmin puolin osaksi seinää muuratut penkit. Niiden välissä seisoo yksijalkainen puupöytä, jonka ääressä Selin istuu kahvia siemaillen.

”Mmm, ja Juhana-herttuaahan varten linnaa laajennettiin”, Bengt huomauttaa siemaistessaan kahvia kupista ja heiluttaen etusormiaan tietäväisesti. Ruudun vasemmalle puolelle ilmestyy Juhana-herttuan muotokuva. Herttualla on pitkä ruskea parta ja pitkät komeat viikset. Hän on pukeutunut ajanmukaisiin kultakoristeisiin vaatteisiin. Päässään hänellä on musta sulkahattu ja kaulassaan suuri kultainen risti. ”Täällä elettiin silloin todella loistokasta hovielämää, varsinkin sen jälkeen, kun Juhana meni Katariina Jagellonian kanssa naimisiin. Katariina toi tänne pohjolaan sitä renessanssikulttuuria.”

Tuomiokirkossa Ahlamo tarkistaa tylsistyneenä aikaa rannekellostaan. Turhautuneena hän laittaa kätensä puuskaan ja katselee kauas kirkkosaliin.

”Hän toi myös tänne valtavasti väkeä sekä paljon, paljon myötäjaislahjoja”, Bengt lisää osoittaen elegantisti ruudun vasemmalle puolelle ilmestyvää listaa, johon on kirjattu pitkä lista kalliita myötäjaislahjoja.

Takaisin Tuomiokirkkoon. ”No entäs Åke Tottin hautajaiskulkue vuonna 1640?” Ahlamo kysyy tuohtuneena. Hän viittaa kädellään taakseen, jossa rautaisen ristikkoaidan takana näkyy Tottin patsas. ”Sotamarsalkkaa oli saattelemassa haudan lepoon seitsemän komppaniaa sotilaita, Pietari Brahe ja kaikki Turun porvarit.” Ruudun vasempaan laitaan ilmestyy lista kaikista hautajaiskulkueeseen osallistuneista. Lista on pitkä.

”Noh, teillä on juhlistu vaan tota kuolemaa, meil on kuitenkin juhlistu myös elämää!” Selin toteaa painokkaasti heilauttaen kättään vähättelevästi. Hän seisoo hämärässä, koristeellisessa asuinhuoneessa,

jossa on suuri tumma vaatekaappi ja seinällä pienen sivupöydän yläpuolella muotokuva kauniista naisesta. "Hei, mä voin mainita muun muassa Brahen veljentyttären häät, jotka pidettiin täällä linnassa. Silloin oli myös Suomen ensimmäinen ilotulitus." Kirkossa Ahlamo pudistelee päätään silmiään pyöritellen.

"Ensimmäinen ja ensimmäinen..." Ahlamo inisee. Hän kävelee vanhan pääkuorin halki ja pysähtyy sitten paikalleen kädet puuskassa. "Meillä oli sentään kirkon ympärysmuurissa Suomen ensimmäinen yliopisto", hän kehuskelee ärtyisästi. Hiljempaa, katse kengissään hän lisää: "Vaikka sekin loppujen lopuksi siirtyi Helsinkiin."

Linnassa Selin seisoo suuren muotokuvan edessä.

"No joo joo..." Selin myöntää osoittaen etusormellaan kuvaa merkitsevästi. Hän kääntyy ympäri käsi leuallaan ja kohdistaa katseensa kameraan. Selinin takana oleva muotokuva esittää viiksekästä miestä, jonka tummat, kiharat laskeutuvat olkapäille, ja joka on sonnustautunut arvoonsa sopivaan asuun.

"Mutta Brahehan asui täällä", Selin muistuttaa käsiään levitellen. "Ja kaikki hienoudet, mitä suunniteltiin silloin, tehtiin silloin kreivin aikana, niin nehän suunniteltiin täällä."

Kamera siirtyy kiinnostuneena lähemmäs. "Niin muun muassa postilaitos. Ai niin ja perusti hän jotain kaupunkejakin", Selin huomauttaa leikillisen vähättelevästi. Hänen taustallaan nopeatempoinen eppinen musiikki voimistuu.

Osa 3.

Ahlamo katselee ympärilleen happamasti taustalla soivan musiikin korostaessa hänen vihaisen katseensa intensiteettiä. Hän seisoo kädet puuskassa keskellä vanhaa pääkuoria. Hänen takanaan kirkkosalin pylväät kurottelevat kohti taivasta. Musiikin saavuttaessa huippukohtansa ilme Ahlamon kasvoilla muuttuu täydellisesti: rypistynyt otsa siliää ja alaspäin kaartuneet huulet venyvät voitonriemuiseksi hymyksi. Hän osoittaa vasemmalla etusormellaan oikeassa kädessään olevaa Tuomiokirkon pienoismallia.

"Mutta kuinka korkea teidän torni on?" Ahlamo kysyy rauhallisella äänellä. Kulmien vihjaileva kohottelu kuitenkin paljastaa viattoman kysymyksen haasteeksi. "Meillä on sata metriä merenpinnasta ja 92,5 metriä katutasolta." Ahlamo heiluttaa sormiaan pienoismallin tornin edessä ylös ja alas. Taustalla kuuluva musiikki voimistuu hetkeksi ja katkeaa sitten täysin.

"No, 38 metriä, mut meil on niitä torneja kuitenkin enemmän", Selin toteaa. Kamera kurkkaa hänen takaansa yhtä linnan torneista ja jää hetkeksi tarkastelemaan sitä Selinin jo jatkaessa matkaa. Sitten se lennähtää ilmaan ja kuvaa hetken vanhan linnan komeita turkooseja kattoja ja linnan takana aukeavaa satamaa.

"Linnassa on kuitenkin enimmillään ruokaillut päivittäin noin 600 ihmistä ja meillähän on ollut väkeä ihan kuninkaallisista renkeihin", Selinin ääni selittää taustalla.

"Meillä on tänne kirkon lattian alle haudattu 4 500 vainajaa. Ja tähän Unikankareen kummulle kirkon ulkopuolelle vielä enemmän", Ahlamo kehuskelee. Kamera tarkkailee häntä kirkon lattian alta, jonne johtavat kirkkosalista luukun alle piilotetut kiviset portaat. Ahlamo ottaa kiinni aukinaisen luukun reunasta ja laskee sen kiinni samalla haastaen: "Kuinkas iso se teidän hautuunmaa oli?" Kuva menee mustaksi, kun luukku painuu kiinni.

Selin ottaa kätensä pois kameran edestä ja kuva palaa takaisin. "Taas nuo vainajat..." Selin mutisee turhautuneena. Hän istuu punertavanruskeiksi maalatuissa kirkonpenkeissä Turun linnan kirkossa. "Mut meil on ollut vankisellejä täällä aika paljon", hän kertoo puhettaan venyttäen. Selinin puhuessa kamera siirtyy muutamaa penkkiriviä taaksepäin nähdäkseen kappelikirkon paremmin. Vasemmalla puolella on saarnastuoli ja kirkon etuosassa katoksella varustetut penkit kuin kuninkaallisten aitaukset oopperassa.

Valoisan kappelin etuosassa on alttarikaiteen takana valkoisella liinalla peitetty alttari ja sen yllä ristiinnaulittua esittävä alttaritaulu. ”Meillä on ollut useita kirkollisia tiloja. Meillä on ollut ortodoksinen kirkko ja synagogakin.”

Tarkasteltuaan kappelia kylläkseen kamera kiinnittää huomionsa takaisin Seliniin, joka katsoo suoraan kameraa lasiensa yli ja kysyy: ”Onks teillä muka?”

Ahlamo kävelee kirkkosalin tummien kirkonpenkkien rajaamaa keskikäytävää pitkin kohti kameraa. Hänen taakseen jää pääkuori ja koristeinen saarnastuoli. Suuret holvit kannattelevat tähtihoivista kattoa. Ahlamo levittää kätensä sivuilleen. ”Me toimitaan edelleen siinä alkuperäisessä tarkoituksessa, mitä varten tää koko kirkko alun perin rakennettiin”, Ahlamo vastaa valoisasti.

”Te olette nykyään vaan museo”, hän tuhahtaa ivallisesti.

Selin astuu matalasta puuovesta sisään ahtaaseen tilaan. Hän nojaa kätensä vaaleaan seinään ja hengähtää turhautuneesti. Hänen kasvoillaan ollut mielteliäs ilme muuttuu hitaasti itsevarmemmaksi, kun hän tuo esille taas uuden vasta-argumentin: ”No joo-o, mutta meillä on kuitenkin keskiajalla ollut kaksi herttua Bengtiä. Teillä on ollut vain yksi piispa Bengt.”

Ahlamo työntää auki tuomiokirkon pääoven ja astuu ulos kasvoillaan epäuskoinen ja hämmentynyt ilme. ”Kaks kappaletta?” hän kysyy. Hän sulkee suuren puuoven takanaan.

”Okkei... Mut niin siis... äh”, Ahlamo änkyttää ajatuksiaan keräillen täysin hämmentyneenä. Linnassa Selin astelee hämärässä matalakattoisessa huoneessa kuusiruutuisen ikkunan eteen. Hän nostaa jalkansa ikkunasyvennyksen reunalle, asettaa vasemman kätensä lanteilleen ja koukistaa oikein käsivartensa ylös voitokkaasti.

”Mut siis, Turun tuomiokirkko suojelee edelleen kaupungin keskustaa ja turkulaisia”, Ahlamo vakuuttelee käsillään viittoen. Hän siirtää sivuun kasvoille eksyneen hiushahtuvan ja laskeutuu sitten suuria kiviportaita alas Tuomiokirkkoaukiolle, jota ympäröivät vehreät puut, ja jonka poikki kulkee satunnaisia jalankulkijoita ja pyöräilijöitä.

Alun eppinen toimintamusiikki alkaa taas soida ja kamera hyppää taivaalle kuvaamaan Tuomiokirkkoa eteläisestä sivuprofiilista. Yhtäkkiä kuuluu vinylilevyn vinkaisu ja musiikki vaihtuu rauhalliseen hovimusiikkiin. Kamera siirtyy kuvaamaan Turun linnaa lintuperspektiivistä.

”Turun linna on suojellut turkulaisia ja oikeestaan kaikkia täällä Ruotsin Itämaassa”, Selin huomauttaa. Hän seisoo esilinnan porttikongissa. Hänen takanaan pilkottaa linnan sisäpiha.

”Me olemme taistelleet ja kärsineet puolestanne, jotta te olette voineet tarjota ehtoollisviiniä ja hengenravintoa ja sivistystä kansalle”, Selin muistuttaa painottaen sanomaansa eleillään.

Kamera seuraa Seliniä satamaan, jossa tämä kulkee nurmikolla pitkän valkoisen purjeveneen ohi.

”Linnassa ollaan keskitytty tämänpuoleiseen elämään. Te olette enemmän huolehtineet siitä seuraavasta”, Selin toteaa ytimekkäästi vaihtaen samalla sulavasti tavalliset silmälasinsa aurinkolaseihin.

Kamera leijuu kevyesti linnan ja sataman yllä. Sieltä se siirtyy Tuomiokirkon tornin luo laskeutuen lopulta Förin laiturille, jossa Ahlamo ja Selin seisovat vierekkäin aurinkolasit päässä jäätelöä syömässä. Taustalla kuuluu rento haitarimusiikki, joka tuo mieleen eteläeurooppalaisten rannikoiden keveät kesäillat.

”No joo, onhan molemmat paikat aikojen saatossa suojelleet kaupunkia ja koko Itämaata. Annettu turvaa, toivoa ja lohtua henkisesti ja fyysisesti. Aika huikeaa oikeestaan, että Turussa, Aurajoen rannalla, on kaksi näin historiallista rakennusta. Ja näin lähekkäin”, Ahlamo tunnustaa vaikuttuneena.

”Niin Aurajoki. Onhan se ollut täällä jo paljon ennen linnaa ja kirkkoa”, Selin nyökkää.

”Se on muuten ihan totta”, Ahlamo naurahtaa. ”Aurajoki on nähnyt molempien paikkojen alkuvaiheet ja seurannut niiden matkaa näiden vuosisatojen ajan.”

Föri saapuu laituriin. Suojapuomi nousee ja oppaat astuvat kyytiin. Kamera seuraa hetken ohilipuvaa venettä, jonka perässä liehuu Suomen lippu.

”Niin. Turha meidän on kilpailla, kumpi on parempi, linna vai kirkko”, Selin myöntää. ”Molemmat ovat kuitenkin Suomen tärkeimmät.”

”No tossa sä olet kyllä ihan oikeassa”, Ahlamo hymähtää. Naurahtaen hän lisää: ”Ja ei kai Turkua voisi loppujen lopuksi kuvitella, jos jompikumpi näistä paikoista puuttuisi.”

Selin nyökkää hyväksyvästi. Oppaat jatkavat kauniista kesäsäästä ja herkullisesta jäätelöstä nauttimista.

Ruutu pimenee hetkeksi. Sitten kamera kuvaa hiljaa virtaavaa Aurajokea, jonka molemmin puolin on ankkuroitu veneitä ja jokilaivoja. Toisella puolella jokea Föri on valmiina kyyditsemään turkulaisia taas kerran joen yli. Muutama vesiskootteri kaahaa ohi jättäen jälkeensä aallokon. Ruudun oikeaan ylälaitaan ilmestyy valkoinen tila, jossa lukee lopputekstit: ”Työryhmä. Eeva-Kaisa Ahlamo. Bengt Selin. Susanna Lahtinen. Ann-Mari Lehti. Lauri Heikkilä. Kuvaus ja editointi, Simo Ahtee.” Taustalla kuuluu oppaiden hyväntuulinen kilpakehuskelu.

”Kai sä muuten tiedät, että sanonta ’täl pual jokke’ lasketaan nimenomaan Tuomiokirkosta. Linna on siis tois puol jokke”, Ahlamo huomauttaa.

”Niin, niin, mutta tiesitkö, että Turun linnassa juotiin vuosittain noin 700 000 litraa olutta”, Selin vastaa. Hänen äänensä hitaasti vaimetessa ruutu haalenee valkoiseksi ja siihen ilmestyy ensin kruunupäinen Turun vaakuna, jonka vieressä lukee Turku museo, sitten Kirkko Turussa ja Kaarinassa logo ja lopuksi vielä Turun tuomiokirkkoseurakunnan logo.

Tekstivastine: lida Vesanto